

**MIKKELIN KAUPUNGINORKESTERIN ASiantuntijalausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle
6.10.2020**

Asia: HE 132/2020 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi esittävän taiteen edistämisestä sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta.

Mikkelin kaupunginorkesteri kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Sivistysvaliokunnalle.

Lausunto:

Laki esittävän taiteen edistämisestä tulee korvaamaan nykyisen teatteri- ja orkesterilain ja tuo mielestäni parannuksen ammattimaisen esittävän taiteen toimintaedellytyksiin. On kannatettavaa, että esityksessä lain soveltamisala ei ole rajattu vain tiettyihin esittävän taiteen muotoihin. Ammattimainen esittävän taiteen kenttä on monipuolistunut huomattavasti orkesteri- ja teatterilain säätämisen jälkeen. Musiikin osalta on huomioitava orkestereiden lisäksi esimerkiksi kuorot sekä ooppera- ja musiikkiteatteritoimijat.

Valtionosuuden tavoitteena on korkeatasoisen ja ammattimaisen esittävän taiteen edistäminen alueellinen tasa-arvo huomioiden. Tavoitteeksi määritellään myös osaamisen, osallisuuden, moniarvoisuuden ja moninaisuuden edistäminen sekä kansalaisten sosiaalinen ja terveydellinen hyvinvointi.

Pidän hyvänä, että valtionosuuden saamisen edellytykseksi on lisätty monivuotinen tavoitteita, toimintaa ja taloutta koskeva suunnitelma. Myös valtionosuuden myöntämistä toistaiseksi tai määräajaksi on ratkaistu hallituksen esityksessä rakentavasti, kun kolmen vuoden määräaikaisuus koskee lähinnä uusia toimijoita pitkäjännitteistä suunnittelua edellyttävällä alalla. Myös toistaiseksi lain piiriin hyväksytyt toimijat arvioidaan nykyistä lakia laajemmin. Kun henkilötövuosien määrä määräytyvät pidemmän aikavälin perusteella, niin yksittäiset poikkeustilanteet eivät vaikuta liian suuresti toimintaedellytyksiin. Muutoksella mahdollisesti helpotetaan myös sekä toimijoiden, että ministeriön työkuormaa raportoinnin ja selvitysten teon osalta.

Valtionosuusjärjestelmän laskennallisina perusteina säilyisivät toteutuneiden kustannusten perusteella laskettava yksikköhinta ja valtionosuuden perusteeksi vahvistettava henkilötövuosimäärä. Musiikilla ja muulla esitystaiteella olisi omat yksikköhinnat. Pääsääntöisesti valtionosuusprosentti on 37. Korotettu prosentti on 60 prosentti ja korotuksella tasoitettaisiin toimijoiden kustannus- ja tulorakenteeseen liittyviä tekijöitä. Orkestereiden osalta on kannatettavaa, että myös erityisesti pienemmille maakuntaorkestereille tärkeä keskinäinen yhteistyö ja säännölliset yhteiskonsertit mainitaan korotusprosentin perusteina. Kun uudessa järjestelmässä harkinnanvaraiset avustukset valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävälle orkestereille poistuisivat, niin mahdollisuudet tehdä alueellisia vierailukonsertteja vähenevät valitettavasti joiltakin orkestereilta. Syynä on se, että uudessa järjestelmässä korotetun valtionosuusprosentin voi saada vain, jos esim. vierailuja ja kiertueita olisi huomattava osa (vähintään 25 %) toiminnasta. Jos korotetun valtionosuuden myöntämiseksi määritetään em. kaltainen liian tiukka määrällinen kriteeri, on mahdollista, että monien maakuntien alueellinen kulttuuritarjonta heikkenee. On tärkeää, että kriteerit määritellään realistisesti, siten että nykyiset mahdollisuudet tehdä alueellista vierailutoimintaa eivät heikkene. Esityksessä korotetun valtionosuuden perusteiksi mainitaan alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen vierailutoiminta, lapsille ja vanhuksille suunnattu toiminta, eri vähemmistöille suunnattu toiminta ja muu osallistava toiminta. Olisi varmasti aiheellista tarkastella näiden kaikkien esityksessä mainittujen

aihealueiden määrää kulttuuritoimijan toiminnoissa kokonaisuudessaan, eikä asettaa jokaiselle erikseen tiukkaa kriteeriä. Tällöin jokainen toimija pystyisi tarjoamaan mahdollisimman laaja-alaista kulttuuripalvelua alueellaan eikä vain painottumaan yhteen niistä. Tämän näkisin olevan parempi vaihtoehto erityisesti maakunnallisten toimijoiden kohdalla.

Laskennallisen järjestelmän lisäksi tarvitaan tulevaisuudessakin opetus- ja kulttuuriministeriön määräaikaista kehittämisavustuksia, jotka auttavat toiminnan kehittämisessä ja muutosprosesseissa.

Erilliset yksikköhinnat musiikille ja muulle esittävälle taiteelle on perusteltua taiteenlajien kustannusrakenteen erojen takia. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että viime vuosina orkesterien ja teatterien yksikköhinnat ovat erkautuneet toisistaan siten, että orkesterien yksikköhinta on laskenut. Tämä ilmeisesti jonkin laskentakaavan ominaisuuden vuoksi. Tähän asiaan olisi ministeriön asiantuntijoiden löydettävä ratkaisu, jottei orkesterien rahoitus joudu eriarvoiseen asemaan kuin muiden taidemuotojen. Toki saman reiluuden ja realistisuuden periaatteen on käsitettävä muutkin esittävien taiteiden alat.

Pidän pitää lain kokonaisuutta kannatettavana. Hallitusohjelmassa ja julkisen talouden suunnitelmassa mainittu lisärahoitus 10 miljoonaa euroa on välttämätön edellytys lain tavoitteiden saavuttamisen. Yhteisen esittävän taiteen lain valmistelu on jo lisännyt yhteistyötä eri taiteenalojen toimijoiden välillä. Ehdotuksen hyväksyminen lisäisi edelleen ammattimaista esittävää taidetta kehittävää yhteistyötä.

Mikkelissä 5.10.2020

Mikkelin kaupunginorkesteri
Jaakko Antila
Intendentti